

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Magnum Bullarium Romanum, Seu Ejusdem Continuatio

Quæ Supplementi loco sit, tum huicce, tum aliis quæ præcesserunt
Editionibus, Romanæ, & Lugdunensi ...

Complectens Constitutiones Benedicti XIV. ab initio Pontificatus usque ad
Annum 1746

Luxemburgi, 1752

CXLIII. De usuris, aliisque injustis quæstibus. 1. Novembris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74696](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74696)

1745.

1745.

CXLIII.

De Usuris, aliisque injustis questibus.

Venerabilibus Fratribus Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & Ordinariis Italiae.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Vix pervenit ad aures nostras, ob novam controversiam (nempe, an quidam contractus validus judicari debeat) nonnullas per Italiam disseminari sententias, quae sanae doctrinae haud consentaneae viderentur; cum statim nostri Apostolici muneris partem esse duximus, opportunum asserere remedium, ne malum ejusmodi, temporis diuturnitate, ac silentio, vires magis acquireret; aditumque ipsi intercludere, ne latius serperet, & incolumes adhuc Italiae Civitates labefactaret.

§. 1. Quapropter eam rationem, consiliumque suscepimus, quo Sedes Apostolica semper uti consuevit: Quippe rem totam explicavimus nonnullis ex Venerabilibus Fratribus Nostri Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalibus, qui Sacrae Theologiae scientia, & Canonicae Disciplinae studio ac peritia plurimum commendantur: Accivimus etiam plures Regulares in utraque facultate praestantes, quorum aliquos ex Monachis, alios ex Ordine Mendicantium, alios demum ex Clericis Regularibus selegimus; Praefulem quoque Juris utriusque laurea praeditum, & in Foro diu versatum adhibuimus. Diem quartam indiximus Julii, qui nuper praeteriit, ut coram Nobis illi omnes convenirent, quibus naturam totius negotii declaravimus; quod illis antea cognitum perspectumque deprehendimus.

§. 2. Post haec praecipimus, ut omni partium studio, omnique cupiditate soluti, rem totam accuratè perpenderent, suasque opiniones scripto exararent; non tamen expetivimus ab ipsis, ut judicium ferrent de contractu, qui controversiae causam initio praebuerat, cum plura documenta non suppeterent, quae necessario ad id requirebantur; Sed ut certam de usuris doctrinam constituerent, cui non mediocre detrimentum inferre videbantur ea, quae nuper in vulgus spargi coeperunt: Iusta fecerunt universi; nam tuas sententias palam declararunt in duabus Congregationibus, quarum prima coram Nobis habita est die 18 Julii, altera vero die prima Augusti, qui menses nuper elapsi sunt; ac demum easdem sententias Congregationis Secretario scriptas tradiderunt.

§. 3. Porro haec unanimi consensu probaverunt.

I. Peccati genus illud, quod usura vocatur, quodque in contractu mutui propriam suam sedem, & locum habet, in eo est repositum, quod quis ex ipsomet mutuo, quod suapte natura tantundem dumtaxat reddi postulat, quantum receptum est, plus sibi reddi velit, quam est receptum; ideoque ultra sortem, lucrum ali-quod, iplius ratione mutui, sibi deberi contendat. Omne propterea hujusmodi lucrum, quod sortem superet, illicitum, & usurarium est.

II. Neque verò ad istam labem purgandam, ullum arcessiri subsidium poterit, vel ex eo, quod id lucrum non excedens, & nimium, sed moderatum; non magnum, sed exiguum sit; vel ex eo, quod is, a quo id lucrum solius causa mutui deposcitur, non pauper, sed dives exiit; nec datam sibi mutuo summam relicturus otiosam, sed ad fortunas suas amplificandas, vel novis coemendis praediis, vel quaestuosis

agitandis negotiis, utilissimè sit impensurus. Contra mutui siquidem legem, quae necessario in dati atque redditi aequalitate versatur, agere ille convincitur, quisquis, eadem aequalitate semel posita, plus aliquid à quolibet, vi mutui ipsius, cui per aequale jam satis est factum, exigere adhuc non veretur: proindeque si acciperit, restituendo erit obnoxius, ex ejus obligatione Justitiae, quam commutativam appellant, & cujus est, in humanis contractibus aequalitatem cujusque propriam & sanctè servare, & non servatam exactè reparare.

III. Per haec autem nequaquam negatur, posse quandoque unà cum mutui contractu quosdam alios, ut ajunt, titulos, eosdem ipsimet universim naturae mutui minime innatos & intrinsecos, forte concurrere, ex quibus justa omnino legitimaque causa confurgat quiddam amplius supra sortem ex mutuo debitam rite exigendi. Neque item negatur, posse multoties pecuniam ab unoquoque suam, per alios diversae prorsus naturae à mutui natura contractus, rectè collocari & impendi, sive ad proventus sibi annuos conquirendos, sive etiam ad licitam mercaturam, & negociationem exercendam, honestaque indidem lucra percipiendam.

IV. Quemadmodum verò in tot ejusmodi diversis contractuum generibus, si sua cujusque non servatur aequalitas, quiddam plus justo recipitur, si minus ad usuram, (eo quod omne mutuum tam apertum, quam palliatum abfit), ac certe ad aliam veram injustitiam, restituendi onus pariter afferentem, spectare compertum est; Ita si rite omnia peragantur, & ad Justitiae libram exigantur, dubitandum non est, quin multiplex in iisdem contractibus licitus modus & ratio suppetat humana commercia & fructuosam ipsam negociationem ad publicum commodum conservandi, ac frequentandi. Abfit enim à Christianorum animis, ut per usuras, aut similes alienas injurias, florere posse licrosa commercia exilliment; cum contra ex ipso Oraculo Divino dicamus, quod *Justitia elevat gentem, miseros autem facit populos peccatum.*

V. Sed illud diligenter animadvertendum est, falsò sibi quemquam, & nonnisi temerè persuasurum, reperiri semper, ac praesto ubique esse, vel unà cum mutuo titulos alios legitimos, vel secluso etiam mutuo, contractus alios justos, quorum vel titulum, vel contractuum praesidio, quotiescumque pecunia, frumentum, aliudve id generis alteri cuicumque creditur, toties semper liceat auctarium moderatum, ultra sortem integram salvamque, recipere. Ita si quis fenserit, non modo Divinis Documentis, & Catholicae Ecclesiae de Usura judicio, sed ipsi etiam humano communi sensui, ac naturali rationi procul dubio adversabitur. Neminem enim id saltem latere potest, quod multis in casibus tenetur homo, simplici ac nudo mutuo alteri succurrere, ipso praesertim Christo Domino edocente: *Volenti mutuari à te, ne advertaris;* & quod similiter multis in circumstantiis, praeter unum mutuum, alteri nulli vero justoque contractui locus esse possit. Quisquis igitur suae conscientiae consultum velit, inquireat prius diligenter, oportet, verè ne cum mutuo justus alius titulus; verè ne justus alter à mutuo contractus occurrat, quorum beneficio, quod quaerit lucrum, omnis labis expertus & immune reddatur.

§. 4. His verbis complectantur, & explicant Sententias suas Cardinales, ac Theologi, & Viri Canonum peritissimi, quorum consilium in hoc gravissimo negotio postulavimus; Nos quoque privatam studium nostrum conferre in eandem causam non praetermissimus, antequam Congregationes haberentur, & quo tempore habebantur, & ipsis etiam peractis; Nam praestantium

Erroneae sententiae diffeminantur.

Pontifex de- liberat cum consilio &c.

Doctrinam de usuris exponi jubet.

Canones.

Usura lucrum supra sortem, ex mutuo.

Quantitas lucris, vel qualitas mutuarii lucrum hujusmodi ab usurae labem non liberant.

Quidam Tituli, vel contractus à mutuo diversi, justum reddere proventum ultra sortem.

Vitandi rationem excessus contra justitiam.

Nec tituli legitimi cum mutuo, nec justae causae ineundi contractus à mutuo diversi, ubique superant.

Pontifex relatum doctrinam probat.

Virorum

1745.

Virorum Suffragia, quae modo commemoravimus, diligentissime percurramus. Cum haec ita sint, adprobamus, & confirmamus quaecunque in Sententiis superius expositis continentur; cum Scriptores planè omnes, Theologiae, & Canonum Professores, plura Sacrarum Litterarum testimonia, Pontificum Decessorum Nostrorum Decreta, Conciliorum, & Patrum auctoritas, ad easdem Sententias comprobandas penè conspirare videantur. Insuper aperissime cognovimus Auctores, quibus contrariae Sententiae referri debent; & eos pariter, qui illas fovent, ac tuentur, aut illis ansam, seu occasionem praebere videntur; Neque ignoramus quanta Sapientia, & gravitate defensionem veritatis susceperint Theologi finitimi illis Regionibus, ubi controversiae ejusmodi principium habuerunt.

§ 5. Quare has literas Encyclicas dedimus universis Italiae Archiepiscopis, Episcopis, & Ordinariis, ut haec Tibi, Venerabilis Frater, & coe'teris omnibus innotescerent; & quoties Synodos celebrare, ad Populum verba facere, eumque sacris doctrinis instruere contigerit, nihil omnino alienum proferatur ab his Sententiis, quas superius recensuimus. Admonemus etiam vehementer, omnem sollicitudinem impendere, ne quis in vestris Dioecibus audeat Literis, aut Sermonibus contrarium docere: Si quis autem parere detrectaverit, illum obnoxium & subiectum declaramus poenitis per Sacros Canones in eos propositis, qui mandata Apostolica contempserint ac violaverint.

§ 6. De contractu autem, qui novas has controversias excitavit, nihil in praesentia statuimus; Nihil etiam decernimus modo de aliis contractibus, pro quibus Theologi, & Canonum Interpretes in diversas abeunt Sententias; Attamen pietatis vestrae Studium ac Religionem inflammandam existimamus, ut haec, quae subjicimus, executioni demandetis.

§ 7. Primum gravissimis verbis Populis vestris ostendite, usurae labem ac vitium à Divinis Literis vehementer improbari; Illud quidem varias formas atque species induere, ut Fideles Christi Sanguine restitutos in libertatem & gratiam, rursus in extremam ruinam precipites impellat; Quocirca si pecuniam suam collocare velint, diligenter caveant, ne cupiditate omnium malorum fonte rapiantur, sed potius ab illis, qui doctrinae ac virtutis gloria supra coeteros effruntur, consilium exposcant.

§ 8. Secundo loco; qui viribus suis, ac sapientiae ita consilium, ut responsum ferre de his quaestionibus non dubitent, (quae tamen haud exiguam Sacrae Theologiae, & Canonum scientiam requirunt;) ab extremis, quae semper vitiosa sunt, longè se abstineant: Etenim aliqui tanta severitate de his rebus judicant, ut quamlibet utilitatem ex pecunia desumptam accusent, tanquam illicitam, & cum usura conjunctam; Contra verò nonnulli indulgentes adeo, remissique sunt, ut quodcumque emolumentum ab usurae turpitudine liberum existiment. Suis privatis opinioibus ne nimis adhaereant; sed priusquam responsum redant, plures Scriptores examinent, qui magis inter coeteros praedictantur; Deinde eas partes suscipiant, quas tum ratione, tum auctoritate planè confirmatas intelligent. Quod si disputatio insurgat, dum contractus aliquis in examen adducitur, nullae omnino contumeliae in eos confingantur, qui contrariam Sententiam sequuntur, neque illam gravibus Censuris notandam asserant, si praesertim ratione, & praestantium Virorum testimoniis minime careat; Siquidem convicia, atque injuriae vinculum Christianae charitatis instruunt, & gravissimam Populo offensionem, & scandalum praesferunt.

§ 9. Tertio loco, qui ab omni usurae labe se

immunes & integros praestare volunt, suamque pecuniam ita alteri dare, ut fructum legitimum solummodo percipiant, admonendi sunt; ut contractum instituendum antea declarent, & conditiones inferendas explicent, & quem fructum ex eadem pecunia possulent: Haec magno opere conferunt non modo ad animi sollicitudinem & scrupulos evitandos, sed ad ipsum contractum in Foro externo comprobandum: Haec etiam aditum intercludunt disputationibus, quae non semel concitandae sunt, ut clare pateat, utrum pecunia, quae ritè data alteri esse videtur, revera tamen palliatam usuram contineat.

§ 10. Quarto loco vos hortamur, ne aditum relinquatis ineptis illorum Sermonibus, qui discutunt, de usuris hoc tempore quaestionem institui, quae solo nomine contineatur; cum ex pecunia, quae qualibet ratione alteri conceditur, fructus ut plurimum comparetur. Etenim quam falsum id sit, & à veritate alienum, planè deprehendimus, si perpendamus, naturam unius contractus ab alterius natura prorsus diversam & sejunctam esse; Et ea pariter discrepare magno opere inter se, quae à diversis inter se contractibus consequuntur. Revera discrimen aperitissimum intercedit fructum inter, qui jure licito ex pecunia desumitur, ideoque potest in utroque Foro retineri; Ac fructum, qui ex pecunia illicitè conciliatur, ideoque fori utriusque iudicio restituentis decernitur. Constat igitur haud inanem de usuris quaestionem hoc tempore proponi ob eam causam, quòd ut plurimum ex pecunia, quae alteri tribuitur, fructus aliquis excipiatur.

§ 11. Haec potissimum vobis indicanda censuimus, sperantes fore, ut mandatis executioni quaecunque per has Literas à Nobis praescribuntur: Opportunis quoque remediis consulatis, ut consilium, si forte ob hanc novam de usuris controversiam in Dioecesi vestra turbae concitentur, vel corruptelae ad labefactandam sanctae doctrinae candorem & puritatem inducantur: Postremo vobis, & Gregi curae vestrae concredito, Apostolicam Benedictionem impertimur.

Datum Romae apud S. Mariae Majorem die prima Novembris MDCCXLV. Pontificatus Nostri Anno Sexto.

Diebus Feltis prohibentur haberi *Mercatus* rerum venalium. Tolerantur verò *Nundinae* sub certis conditionibus.

Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, Episcopis, & Ordinariis Diocesis Ecclesiae.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

AB eo tempore, quo copiosus in misericordia Dominus, Nos, licet immeritos, ad summum Catholicae Ecclesiae Pontificatum evexit, complures diversi ordinis illustres Viri, itemque Episcopi, & Archiepiscopi in Italia, & extra commorantes, iteratis precibus institerunt, ut Dies Festos, ubique ferè nimis auctos, quibus Christianus Populus feriatur, Apostolica auctoritate imminueremus. Hoc enim prudenti temperamento, Pauperibus, qui quotidiani labore sibi victum quaerunt, facile consuleretur, ac simul gravia adimerentur absurda, quae ex Festorum dierum multitudine, ac frequenti violatione oriri solent, non sine aperto Religionis dispendio. Re expensâ, negotii difficultatem probè intelleximus: quare peculiarari Scripto, publicis etiam typis vulgato,

1745. condiciones aperiri suadet.

Temeraria, districta compri mandata.

Praesentium executionem Episcopis commendat.

Dat. die 1. Nov. 1745.

CXLIV.

De reductione dierum Festorum alias delibetatum.

Eamque doceri & servari jubet.

De pecuniaribus contractibus nihil nunc decernit.

Usuram & avaritiam cavere; sapientum consilia exquiri admonet.

Consultos caute pronunciare dissentientes moderate agere jubet.

Contractuum naturam &